

قدس در نگاه قرآن

■ حسن الباش ■

ترجمه و نگارش محمد رضا ایروانی

مبارزه ای که اکنون بین امت اسلامی از یکسو و صهیونیستها از دیگر سوی وجود دارد، در ابعاد مختلف جریان دارد. محور این مبارزه، بُعد دینی و اعتقادی است که ریشه در تاریخ اسلام دارد و نقطه آغاز آن، هنگام تشکیل جامعه اسلامی در مدینه بود که قوم یهود به مبارزه با این جامعه نو پا برخاستند. قدس شریف در این جامعه از قداست خاصی برخوردار بود زیرا آیاتی از قرآن کریم در این باره نازل شده بود.

از همان آغاز بعثت نبی اکرم ﷺ، قوم یهود حساسیت عجیبی نسبت به آن حضرت نشان می دادند و این حساسیت آنگاه فزونی گرفت که پیامبر اکرم به مدینه هجرت کردند. یهودیان مدینه، نسبت به قبایل عرب تفاخر می کردند و با طرح مسایلی از قبیل اینکه آنها کتاب و پیامبر دارند، اصالت تاریخی دارند و عموماً انبیاء گذشته از میان آنان بوده است، دیگران را تحقیر می کردند. به خصوص که در همان حال آنها صاحب مکتب و قدرت اقتصادی بالایی نیز بودند و از مدینه تا شام، قلعه ها و برج و باروهای استواری ساخته بودند. مجموعه این امور باعث شده بود که آنان از موضع بالا و فتنه جویانه با دیگران برخورد کنند.

پیامبر اکرم ﷺ در مواجهه با یهود، در آغاز کار از راه مسالمت وارد شد و با آنها به گفت و گوهای دینی و اعتقادی پرداخت ولی آنها لجبازی و عناد را در پیش گرفتند و با نقض پیمان، مبارزه خویش را برضد پیامبر آغاز کردند. لکن این مبارزه به نفع آنان تمام نشد، زیرا در عهد پیامبر جزیره العرب از لوٹ و جود آنان پاك شده و شش سال پس از رحلت پیامبر سرزمین قدس به تصرف مسلمانان درآمد.

در بینش یهودی، سرزمین قدس، ارض موعود است که در تورات بدان بشارت داده شده است و آنان برای رسیدن به مقصود از هیچ کوششی فروگزاری نکردند. تحریف های زیادی در تاریخ و متون دینی به وجود آوردند. در حالی که خود را از نسل یعقوب بشمار می آورند حق و حقوقی برای اسماعیل از ابراهیم نبی ﷺ قایل نبودند.

ما در این مقاله نمی خواهیم دیدگاه تورات را مطرح کنیم که مجال خاص خود را می طلبد ولی به مطالب قرآن کریم که از دست تحریف بشر پاك مانده است و دیدگاه ناب الهی را مطرح می کند می پردازیم.

در این مجال، ابتدا نگاهی به گذشته یهود در عصر پیامبر از دیدگاه قرآن می کنیم، آن گاه به تحلیل آینده مبارزه امت اسلامی و یهود از دیدگاه و منظر قرآنی خواهیم پرداخت.

در قرآن کریم، سوره اسراء اهتمام خاصی به شأن یهود دارد. در اولین آیه این سوره می خوانیم: *سبحان الذی أسرى بعبده لیلاً من المسجد الحرام الی المسجد الاقصی الذی بارکنا حوله. در این آیه خداوند، نام دو مکان را با تقدیس و تبرک یاد می کند، چرا؟ ذکر این دو مکان شریف در کنار هم نشان از یک رمز و راز الهی دارد. خداوند بر معبد قدس نام مسجد می گذارد و آن را قرین مسجد الحرام قرار می دهد. این نشان از تقدس و پیشینه الهی نسبت به این مکان دارد. خداوند ابراهیم و لوط را به این ارض مبارک رهنمون می سازد و عقیده توحیدی ابراهیمی در اینجا پا می گیرد و ابراهیم از این مکان، به سوی حجاز حرکت می کند و در آنجا بیت الله الحرام، کعبه را بنا می گذارد، تا یک حلقه اتصال قدسی بین این دو مکان بوجود بیاید. روزی ابراهیم از قدس به سوی حجاز سیر می کند و دیگر روز پیامبر اکرم ﷺ از مسجد الحرام به سوی مسجد الاقصی: *سبحان الذی أسرى بعبده لیلاً من المسجد الحرام الی مسجد الاقصی.**

این سیر متناوب ابوالانبیاء ابراهیم ﷺ و خاتم الانبیاء محمد ﷺ، یک نقشه و حرکت الهی است که فقط براساس اراده ذات اقدسش صورت گرفته، چرا که خداوند آن را به

خودش نسبت می دهد و می گوید: و نجیناه (ابراهیم) و لوطاً الی الارض التي بارکنا فیها للعالمین (انبیاء، ۷۱/۲۱) و سبحان الذی اسرى بعبده لیلاً من المسجد الحرام الی المسجد الاقصی ... (اسراء، ۱/۱۷).

از اینجا معلوم می شود که ارتباطی وثیق بین این دو مکان برقرار است، یک روح است در دو مکان؛ و مسلمانها نباید اجازه دهند که اشغال گران صهیونیست این وحدت را بشکنند و قداست بخشی از این سرزمین مبارک را از بین ببرند و با تقدس های ساختگی و بشری از قبیل وجود هیکل یهود، آن تقدس الهی را خدشه دار کنند.

سوره اسراء مکی است و در شرایطی بر پیامبر نازل شده که هنوز کعبه در اختیار مشرکان بود و پیامبر و پیروان اندکش مورد آزار و تعقیب آنان بودند و معبد قدس هم نزد آنان بی اهمیت بود. خداوند بر این دو مکان نام مسجد نهاد و در آن شرایط خبر از حاکمیت مؤمنین، بر این دو مکان داد. مسلمانها با پیروزی بر قریش کعبه را از وجود بتان پاک کردند و آن را مسجد خدا قرار دادند و در عهد خلیفه دوم، قدس به تصرف مسلمانان درآمد و معبد قدس، نام قرآنی مسجد الاقصی را گرفت. در آیه چهارم از سوره اسراء، خداوند خطاب به یهود چنین می گوید:

وقضینا الی بنی اسرائیل فی الکتاب لتفسدن فی الارض مرتین ولتعلن علواً کبیراً، ما به بنی اسرائیل خیر دادیم که شما در زمین دوبار به فساد خواهید پرداخت، زیرا که در پی تمکن و سلطه بزرگ هستید.

از این آیه چنین بر می آید که استعلاء و افساد یهود در زمین است، نه در یک منطقه خاص. در عهد رسول خدا نخستین افساد یهود به وجود آمد، آنان با نقض پیمان، قصد نابودی پیامبر را داشتند و اگر اراده خداوند تعلق نمی گرفت، قدرت و شوکت یهود، با توجه به همپیمانان آنان از قبایل عرب و قریش، از بین رفتنی نبود. خداوند در سوره حشر می فرماید:

هو الذی اخرج الذین کفروا من اهل الکتاب من دیارهم لا ولی لهم الا اللّٰه فاما هم اللّٰه من حیث لم یحسبوا وقذف فی قلوبهم الرّعب یخربون بیوتهم بایدی المؤمنین فاعتبروا یا اولی الابصار (حشر، ۲/۵۹) بر اساس این آیه، قوم یهود هم گمان نمی کردند که روزی به دست مسلمانان شکست بخورند و مقهور مسلمین شوند، به این ترتیب نخستین توطئه یهود نقش بر آب شد. آیه ۵

سوره اسراء اشاره به نابودی و توطئه یهود دارد: فاذا جاء وعد اوليها ما بعثنا عليكم عباداً لنا اولي باس شديد فجازوا خلال الديار وكان وعداً مفعولاً.

افساد دوم: پس از هزیمت یهودیان از برابر مسلمین و پراکندگی آنان در سطح جهان، بر اثر فاصله گرفتن مسلمانها از ایمان و جهاد، بار دیگر یهود با کمک سایر دشمنان اسلام، در منطقه قدس تجمع کرد و با حيله های مختلف در سایه استعمار، برتری جویی را در منطقه آغاز کرد و با جنگ و خونریزی دست به افساد زد و این در حالی است که این بار یهود با مکنّت و قدرت افزون تری وارد میدان شده است. قرآن کریم با اشاره به این واقعیت می فرماید:

ثم ردنا لكم الكفرة عليهم و امددناكم باموال و بنين و جعلناكم اكثر نفيراً (اسراء، ۶/۱۷)

لازم به یادآوری است که تجمعی که یهود در منطقه قدس داشته است خیلی کم تر از آن چیزی است که در تورات وعده داده شده است، ولی قرآن کریم در آیه ۷ سوره اسراء، اشاره به یک مبارزه خونین میان مسلمانان و صهیونیستها می کند. ان احستتم احسنتم لانفسکم وان اساتم فلها فاذا جاء وعد الآخرة ليسوا و جوهکم وليدخلوا المسجد كما دخلوه اول مرة و ليتبروا ما علوا تتبیراً.

پیام آیه، پیروزی مسلمانان بر اشغال گران است که با داخل شدن مسلمانان در مسجد الاقصی تحقق می یابد، همان طور که در زمان عمر بن خطاب تحقق یافت و آن گاه سیطره یهود در همه اشکال آن از بین رفت.

تشابه فراوانی بین ظروف افساد اولی که در عهد رسول خدا بود و افساد دومی که در عصر حاضر تحقق یافته، وجود دارد. مکنّت و قدرت فراوان در اختیار صهیونیستها است، همان طور که در عهد رسول خدا بود و اینکه دشمن خود را شکست ناپذیر تصور می کند و در جبهه مقابل پراکندگی و چند دستگی مسلمانها و عربها و وجود منافقین در بین آنان و اکنون ظهور آثار وحدت و پناه بردن عربها به اسلام، همه نشان از تکرار تاریخ می دهد و امید آن می رود که با ایمان و همت مسلمین بار دیگر قدس شریف از دست اشغال گران آزاد شود و وعده قرآن تحقق یابد. طبعاً سرور و شادی که این پیروزی برای مسلمانها خواهد آورد بالاترین سرور است، زیرا که پیروزی آن بالاترین پیروزی است. در پایان بار دیگر به آیه قرآن تمسک می کنیم که فرمود: وليدخلوا المسجد كما دخلوه اول مرة و ليتبروا ما علوا

تتبیراً (اسراء، ۷/۱۷).